

Sivas Ticaret ve Sanayi Odası

TÜRASAS ve
Yeni Yapılanmanın
Sivas Kenti Özelinde Etkisi

güçlü temsil, yenilikçi hizmet

Sivas Ticaret ve Sanayi Odası

TÜRASAS ve Yeni Yapılanmanın Sivas Kenti Özelinde Etkisi

Bilindiği üzere 4 Mart 2020 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile (Karar No: 2186) Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü (TCDD)’nün bağlı ortaklıkları olan Türkiye Vagon Sanayi A.Ş. (TÜVASAŞ), Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ) ve Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayi A.Ş. (TÜDEMSAŞ) birleştirilerek Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayi Anonim Şirketi (TÜRASAS) kurulmuştur.

Sivas Sanayi ve Ticaret Odası (STSO) olarak bu yeniden yapılanmanın ilimiz üzerine olan sosyal ve ekonomik etkilerini uzun zamandır istişare etmekteyiz. Bu vesile ile bu birleşmenin olası etkilerini işbu kısa raporla ortaya koymak isteriz.

TCDD Bağıli Ortaklıklar (Kaynak TCDD 2012 - 2016 İstatistik Yıllığı)

	Sermaye	Toplam Alan		Personel			Üretim Cinsi	Üretim kapasitesi (adet)	Onarım Cinsi	Onarım kapasitesi (adet)
		Kapalı	Açık	Memur	Sözleşmeli	İşçi				
TÜLOMSAŞ	150	195	305	83	299	1068	E-DE Anahat ve DH	100	E-DE Anahat ve DH	120
							Manevra Lokomotif	1.000	Manevra Lokomotif	250
							Bojili Yük Vagonu	50	Bojili Yük Vagonu	50
							Çeşitli Dizel Motor	600	Dizel Motor	600
							Cer Motoru	3.000	Cer Motoru	60
TÜDEMSAŞ	180	110	309	43	276	908	Bojili Yük Vagonu	758	Yük Vagonu	3.069
							Yolcu Vagonu	35		
TÜVASAŞ	180	85	244	55	316	713	Motorlu Tren	30	Çeşitli Demiryolu Araçları	500
							Jeneratör Vagon	10		

<http://www.tcdd.gov.tr/files/istatistik/20122016yillik.pdf>

Demiryolu Şehri Sivas

Sivas, Cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllardan bu yana bir “Demiryolu Şehri” olarak konumlanmıştır. Hâlihazırda Sivas’ta bulunan ve demiryolu endüstrisine yönelik faaliyet gösteren kurumlar;

- TÜDEMSAŞ
- Sivas Beton Travers Fabrikası
- TCDD Loko ve Vagon Atölyeleri
- Bakım Atölyesi

olup, Sivas'ın bir demiryolu şehri olması sebebi ile Cumhuriyet Üniversitesi Sivas Meslek Yüksek Okulu bünyesinde *"Raylı Sistemler Makine Teknolojisi"* programı da halen faaliyetini sürdürmektedir.

Sivas'ta birer devlet iştiraki olarak faaliyet gösteren bu kurumların yanı sıra demiryolu endüstrisine hizmet veren özel şirketler de bulunmaktadır. Gök Yapı, RC Endüstri, Mahir Yapı, Merve-HT ortaklığı, RC-Özbal Çelik ortaklığı olmak üzere 5 özel şirket, TÜDEMSAŞ bünyesinde faaliyetlerine devam etmektedirler (ülkemiz sınırları içerisinde bu konuda faaliyet gösteren 10 şirketin 5 tanesi Sivas'ta bulunmaktadır). Bazı firmalar yurtdışına ihracat da yapmaktadır.

Sivas, Cumhuriyet'in ilk yıllarından bu yana ekonomisi büyük oranda demiryolları endüstrisine bağlı bir "demiryolu şehri" olagelmıştır. TÜDEMSAŞ, Travers Fabrikası, bakım atölyeleri ve özel şirketler bu çatıyı oluşturan unsurlardır. Sivas Çimento Fabrikası, Travers Fabrikasına uzun yıllardan beri çimento üretmektedir. **Hâlihazırda 360.000'lik bir nüfusa sahip olan Sivas şehrinin ekonomi çarkları büyük oranda demiryolu endüstrisi ve bağlı işletmeler üzerinde dönmektedir.**

Sivas Demirağ OSB

Sivas'ta yapımına başlanan ve 40.000 kişinin istihdam edileceği İkinci Demirağ OSB'nin altyapı protokolü Haziran 2018'de imzalanmış olup, 814 hektarlık bir alanda konumlanacaktır. Hâlihazırdaki imar planına göre bölgede 226 adet sanayi parseli bulunmakta olup Demirağ OSB'nin demiryolu endüstrisi ağırlıklı çalışan firmaları bulundurması ve **"ana ihtisas alanı demiryolu olan"** bir OSB olması planlanmaktadır.

Hem Sivas'taki mevcut demiryolu alt yapısı, bilgi ve teknoloji birikimi ve iş kültürünün özel sektöre aktarılması açısından sağlayacağı avantajlar hem de işsizlik ve göç sorununa dönük kalıcı bir çözüm olması nedeniyle Demirağ OSB; Sivas'a ve ülkemize büyük katma değer sağlayacak bir projedir.

Sivas'taki **"hâkim demiryolu birikim ve kültürünü"** özel sektöre aktaracak bu proje kapsamında, hâlihazırda demiryolu sektöründe faaliyet gösteren şirketlere ek, onlarca yeni demiryolu ve demiryolu yan sanayi şirketinin de Demirağ OSB'de yer alması planlanmakta ve bölgenin bir "yük vagonu" ve "demiryolu sanayi üretim merkezi" olması beklenmektedir.

Yeni yapıda yük vagonu üretim ve tamir imalatının TÜDEMSAŞ üzerinden yapılmaması, Demirağ OSB'yi oldukça olumsuz etkileyecek ve henüz yatırım evresinde olan ve şehre büyük katkı sağlaması beklenen bu projenin henüz olgunlaşmadan ölmesine sebep olacaktır. TÜDEMSAŞ'ın işlevsizleştirilmesi yada kapatılması, TÜDEMSAŞ ile bağlantılı küçük özel şirketlerin de yok olması anlamına gelmektedir. Bu şirketlerin ayakta kalması, hatta ülkemizin demiryolu vagon ve altyapı ihtiyacını karşılamaya yönelik kurulacak yeni özel şirketlerin kurulması ve desteklenmesi için gerekli çabanın gösterilmesi ülkemiz için gerekli olduğu gibi Sivas için de **"hayati bir konudur"**. Bu sebeple, başta TÜDEMSAŞ olmak üzere Sivas bölgesinde yerleşik bulunan demiryolu endüstrisinin tüm ögeleri teknolojik, hukuki ve finansal anlamda desteklenmelidir.

A. Birleşmenin İş Dünyası ve Ekosistem Üzerine Etkileri

A.1. Sivas'ta hâlihazırda bir demiryolu ekosistemi ve bir demiryolu kümelenmesi bulunmaktadır. Bu birleşme ile beraber yerleşik kümelerin iş hacimlerinde kontrat ve iş kayıpları nedeniyle bir küçülme beklenmektedir. Finansal yapısı düzgün olmayan küme şirketlerinin kapanma tehlikesi de bulunmaktadır.

A.2. Kuruma bağlanan şirketler arasında iş transferleri yapılması halinde, dışarıda konu ile ilgili yeni şirketlerin filizlenme ihtimali zayıflayacaktır.

A.3. Sivas'ta özellikle son 10 yıl içinde daha da sağlamlaşan bir demiryolu kümelenmesi mevcuttur. Bu birleşme ile kümelenmenin yarım kalması muhtemeldir.

A.4. TÜRASAŞ'ın kurulması ile beraber, satın almaların merkezileşmesi beklenmektedir. Bu sebeple, hâlihazırda TÜDEMSAŞ'a ve diğer yüklenicilere malzeme tedariki sağlayan işletmelerin ciddi anlamda iş kayıpları olacak bu da ekosistemi olumsuz etkileyecektir.

B. Birleşmenin TÜDEMSAŞ Fabrikası ve Çalışanları Üzerine Etkileri

B.1. TÜRASAŞ birleşmesi ile beraber TÜDEMSAŞ'a yapılan ve yapılacak olan yatırım faaliyetlerinin askıya alınması yada iptal edilmesi olasıdır. TÜDEMSAŞ'ın toplam yatırım değeri 1 Milyar TL'nin üzerindedir. En kötü yatırım kullanılmayan yatırımdır ve bu büyüklükte yatırım yapılan bir tesisin en efektif şekilde kullanılması gerekir.

B.2. Özellikle yönetici ve beyaz yaka çalışan sayısında azalma beklenmektedir.

B.3. Olası kapasitenin azalması ile birlikte şehrin tam merkezindeki TÜDEMSAŞ arazisinin, tesislerin ve yaşam alanlarının geri dönülemez şekilde elden çıkarılması muhtemeldir.

B.4. Sistem dışından yönetici atanması halinde yönetim zafiyetinin oluşmasından endişe edilmektedir.

C. Birleşmenin Sivas Halkı Üzerine Etkileri

C.1. 2019 sonu itibarı ile Sivas İŞ-KUR Müdürlüğü'ne kayıtlı işsiz sayısı 35.781'dir. Bir demiryolu şehri olan Sivas'ta TÜDEMSAŞ ciddi bir istihdam yaratmakta ve pek çok aileyi geçindirmektedir. Dikimevi kurumunun taşınması henüz unutulmamışken, TÜDEMSAŞ'ın da benzer bir akıbete uğraması Sivas halkı üzerinde hem sosyal hem de ekonomik anlamda ciddi bir travma yaratacaktır. Zira hâlihazırda 908 kişiye doğrudan iş imkânı sağlayan TÜDEMSAŞ, dolaylı olarak da binlerce insanı geçindirmekte ve tahmini olarak 15.000.000 TL/ay'lık bir ekonomik etki yaratmaktadır.

D. Birleşmenin DEMİRAĞ OSB Üzerine Etkileri

D.1. Demirağ OSB başından beri bir raylı sistemler İHTİSAS alanı olarak konumlandırılmış tüm çalışmalar ve lobi faaliyetleri bu amaçla yapılmıştır. TÜDEMSAŞ'ın mevcut konumunu yitirmesi Demirağ OSB'nin de bir anlamda ölmesi anlamına gelecektir.

YENİ YAPILANMA İLE İLGİLİ ÖNERİLER

- İl ekonomisine aylık ortalama 20 Milyon ₺ girdi sağlayan TÜDEMSAŞ'a malzeme tedariki sağlayan işletmelerin ve diğer yüklenicilerin iş kaybına uğratılmaması,
- TÜRASAŞ Yönetim Kurulu'nda mutlaka Sivas, Eskişehir ve Sakarya Sanayi Ticaret Odalarının başkanları yer almalıdır. Bu sayede her 3 kurumun da merkezde temsiliyeti sağlanabilir ayrıca tesislerin kapatılması ya da özelleştirilmesi hakkında çıkan söylentiler engellenebilir.
- Ekonomik bir model olarak vurgulanan ölçek ekonomisinin, sadece yerel imkânlarla karşılanamayacak büyüklükteki altyapı ve makine alımları için uygulanması doğru olacaktır.
- Her üç şirket (TÜDEMSAŞ, TÜRASAŞ, TÜLOMSAŞ) de mevcut iş planlarını ve ekipmanlarını korumalı, şirketler arasında iş transferine mümkün olduğunca izin verilmemelidir. Aksi halde konularında uzmanlaşmış şirketler sıkıntıya girebileceklerdir.
- TÜDEMSAŞ halihazırda alanındaki tüm sertifikasyon süreçlerini tamamlamış, ulusal ve uluslararası kalite ve üretim belgelerini almıştır. Sertifikasyon süreçleri zorlu süreçlerdir ve mevcut sertifikasyonlar için ciddi emek, zaman ve maddi yatırım yapılmıştır. Bu sertifikasyon süreçlerine bu birleşmeden sonra da önem verilmeli ve uzun vadede mühendislik faaliyet merkezleri haline gelmeleri için müesseseler teşvik edilmelidir. Hâlihazırda yürütülmekte olan URGE, Ar-Ge gibi Projelerin kesintiye uğramaması için azami çaba sarf edilmelidir.
- TÜDEMSAŞ bünyesinde yer alan Kaynak Teknolojileri Eğitim Merkezi, bu alanda Türkiye'de yer alan ender kuruluşlardan biridir. Birleşmeden sonra da bu merkez etkin şekilde kullanılmaya devam etmelidir.

Saygılarımla,

Mustafa EKEN

Sivas Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı

